

El lloc de l'immigrant

Quin és el lloc de l'immigrant en un futur estat català? Territori d'acollida per excel·lència, estem davant d'un escenari singular, ja que parlem de l'únic exemple a Europa on la construcció nacional i d'estat té lloc simultàniament amb el fenomen migratori. Aquesta distinció històrica fa que Catalunya pugui utilitzar l'estructura d'oportunitats que ja té per integrar millor els immigrants i acomodar la seva diversitat de llengües, de pràctiques culturals, de religions. Serà l'única nació europea que construeix la seva *via estatal pròpia* amb els immigrants. Per tant, en aquest àmbit Catalunya pot aportar innovació a una UE que, d'entrada, veu els altres des de criteris excloents i que es construeix amb una lògica protectora dels estats dels segles XIX i XX, que interpreten la diversitat com una anormalitat en el curs d'una història que no l'havia previst.

En un estat català, la cultura pública comuna, que ja ha començat a definir-se, és la base d'una concepció dinàmica de comunitat política que té quatre artèries: 1) la llengua catalana, 2) valors democràtics de convivència dins de la diversitat basats en el tractament equitatiu de la seva població, 3) el respecte dels drets humans de les persones independentment del seu origen i estatus legal, i 4) la seva aposta per aprofundir en els avantatges de la diversitat, promovent espais d'interacció que projectin una societat cohesionada i una "cultura cívica de la diversitat".

Com a força comunicativa pública, el català es manté com el principal símbol diferenciador d'un poble

multilingüe que assegura el desenvolupament social i econòmic de Catalunya. Alhora, el cosmopolitisme és la base identitària d'aquest projecte i hi exerceix un paper molt positiu, tant en els àmbits del comerç internacional com de les relacions diplomàtiques i en l'intercanvi de coneixements i de ciència.

En aquest context de fonamentació d'un estat dins d'un context de creixent mobilitat humana, per a un estat català nou dins d'Europa la política d'immigració constitueix un dels recursos més visibles de gestió de la seva sobirania nacional.

Tot i que és cert que una política d'immigració és comprensiva i integral –en tant que abasta quasi tots els dominis de la vida quotidiana, tots els sectors públics sense excepció i totes les fases d'incorporació

RICARD ZAPATA

PROFESSOR DE CIÈNCIA POLÍTICA, UPF

En tots els casos, les polítiques d'immigració són d'identitat nacional

dins del territori–, també és cert que té uns elements específics propis directament relacionats amb la gestió dels límits de la seva comunitat nacional, ja que estipula qui entra, quants es mantenen dins de les fronteres territorials i quins criteris s'adopten pel que fa a la pertinença nacional. Per tant, l'element clau d'un nou estat català serà tenir una teoria de fronteres clarament definida, i aquesta definició s'haurà de fer sobre la base d'una concepció de comunitat nacional que el distingeixi i l'uneixi amb altres estats europeus. Això també inclou la codificació dels drets i deures individuals, com ara el dret al vot i els criteris d'accés a la ciutadania catalana. En tots els casos, les polítiques d'immigració són d'identitat nacional.

FRANCESC MELCION

El fracàs del senyor Valentí

“Durant una llarga temporada se'ns va poder fer creure que anàvem molt bé, i que fins l'Espanya s'havia regenerat. No succeïa cap d'aquelles coses grosses que eren típiques del nostre país [...] Però quant poc ha durat la il·lusió! Ben clar s'ha vist que tot allò era un castell de cartes que ha caigut a la primera bufada”. No, no és un text sobre la fi del miratge de la modernitat espanyola en democràcia, esfumada amb l'actual crisi. L'escrit té uns quants anys: es va publicar el 23 de maig del 1880 al *Diari Català*. El seu autor és el pare del catalanisme polític, Valentí Almirall (1841-1904). Atenció: que ningú s'imagini un barretinaire resclosit. Ni de bon tros. Intel·lectual políglot –parlava grec, llatí, francès, anglès, italià i alemany–, va estudiar belles arts, filosofia i dret, i va viatjar per mig Europa. Li ho va permetre la seva acomodada situació familiar, gràcies a la qual es va poder dedicar a la política. Estudiós del federalisme nord-americà i suís, amb els anys es va distanciar del federalisme hispànic de Pi i Margall fins a crear la doc-

trina del catalanisme polític amb textos com el *Memorial de Greuges* (1885) i l'assaig *Lo catalanisme* (1886). Els anys crucials d'aquest canvi queden ara reflectits al segon volum de la seva *Obra completa, 1880-1884* (IEC), compilats per Josep M. Figueres, que ja en prepara el tercer i definitiu volum.

L'obra, de 1.000 pàgines, permet seguir en directe l'evolució dels orígens del catalanisme polític a través d'un dels seus formuladors. A vegades sembla que el temps no hagi passat. El 26 de setembre del 1880, Almirall escrivia: “¿D'on ve, doncs, l'acusació de separatisme? Ve dels que voldrien que la nostra terra no s'emancipés mai de la tutela que sobre d'ella pesa; ve dels que voldrien conservar la preponderància madrilenya; ve dels que, mirant a la gent de Madrid, sintetitzen en Castella la nació espanyola, volent prescindir de les demés regions de

IGNASI ARAGAY

DIRECTOR ADJUNT

Almirall, pare del catalanisme polític, a l'inici va ser federalista: també ell volia canviar Espanya

la península. Ve dels que avui se troben bé en lo modo de ser actual i, acostumats a l'estat de degradació a què havem arribat, no farien cap esforç per sortir-ne i, en canvi, en farien molts per conservar-lo”.

Tot això ho deia encara un federalista, això sí, cada cop més des-

enganyat pel menyspreu cultural, econòmic i polític cap al propi país, atrapat en alguns problemes com els d'avui. Per exemple, sobre el deute públic, el 23 de gener del 1881 escrivia: “Si fóssim una gran nació, tindríem un gran deute. [...] Però no vull seguir per aquest camí, puix ara em recordo de que, fins sent nació petita, tenim tants deutes com les nacions més grans”. Dos mesos després, el 20 de març, parlant de la indústria, reblava: “Ja ha arribat l'hora de que Catalunya parli clar i sens rodeigs ni pal·liatius. Temps és ja de que una regió com la nostra deixi de tenir sa riquesa i son treball depen-

L'estat català requerirà també que es reforci un tipus d'actuació que no s'ha tingut l'oportunitat de practicar. Parlem de la decisiva tasca d'acció diplomàtica amb la UE, fent valer els propis posicionaments en el complex procés d'harmonització mínima de legislacions i de polítiques estatals. Parlem, també, de l'entrada de Catalunya com a actor internacional en negociacions bilaterals amb els països d'origen, cosa que suposa la vinculació de comerç, treball i immigració, i una política de visats com a recurs per modular la gestió de la mobilitat humana.

En el context actual de dependència d'un estat espanyol, Catalunya ja ha esgotat tots els recursos per dissenyar la seva pròpia via. La filosofia de la immigració seguida fins ara es caracteritza pel seu caràcter pragmàtic, per una lògica política preventiva de conflictes i, no menys important, per la capacitat d'apropar la gestió de la immigració al projecte nacional. Ha estat molt remarcable la incorporació de la *via catalana* des del Programa 2001-04 i la seva actualització amb l'Estatut, el Pacte Nacional per la Immigració i la llei d'acollida, i cal recordar que, des de l'inici, aquesta actuació va suposar un reforçament del vincle entre política d'immigració i política lingüística. Considerem que aquest enfocament ha estat possible gràcies a l'actitud responsable de tots els gestors i líders polítics, i de la societat civil en general, i creiem que ha de consolidar-se en el discurs i en les accions, especialment en un context de crisi econòmica, de respostes institucionals incertes i de procés de transició nacional democràtica. Sens dubte, la política d'immigració serà un dels primers fonaments d'un futur estat català.

dents del bon o mal humor d'un ministre o d'un director general”.

El 1882 ja propugnava la creació d'un partit sense lligams espanyols, el Centre Català: “La síntesi de tot lo dit se redueix a afirmar que és urgent la creació del gran partit català. No sé modo més digne i viril de respondre als crits de guerra que han ressonat contra Catalunya, que entrant de ple en la vida pública amb la visera alçada i amb objectius ben determinats. [...] Proponem-nos un programa catalanista emancipador i civilitzador, i haurem fet més en pro de la unitat espanyola que no van fer los reis Felips amb les seves armes ni les Corts del període constitucional amb ses disposicions uniformistes i centralitzadores. La unitat d'Espanya no es conseguirà mentres ses diverses regions no siguin considerades com a germanes, i no es consideraran tals mentre alguna d'elles vulgui tenir lo predomini”. Cent trenta anys després, el fracàs del senyor Valentí, és a dir, del catalanisme compromès amb una Espanya plural, és notori.